

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 433/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Potockým, Mydlárska 187/19, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11 CoP 13/2016 z 29. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 13/2016 z 29. marca 2016 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu 29. marca 2016“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti v rámci je odôvodnenia uviedol, že ako odporca a otec maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“) podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrenie v konaní vedenom pod sp. zn. 30 P 50/2015 iniciovanom návrhom matky – navrhovateľky [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka maloletého“) na zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti o maloleté dieťa.

Manželstvo sťažovateľa a matky maloletého bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 158/2006 z 12. februára 2007, ktorým bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľ bol zaviazaný platiť výživné v sume 1 500 Sk (50 €). Keďže matka maloletého v dostatočnej miere nezvládala starostlivosť o maloleté dieťa, okresný súd na základe návrhu sťažovateľa z 27. apríla 2000 a so súhlasom matky rozsudkom sp. zn. 15 P 22/2010 z 15. novembra 2011 (právoplatným 2. decembra 2011) schválil rodičovskú dohodu a maloletého zveril do striedavej osobnej starostlivosti jeho rodičov, pričom výživné žiadnemu z nich neurčil.

Podľa sťažovateľa v dôsledku toho, že matka maloletého v súčasnosti začala pracovať na polovičný úväzok a jej príjem jej „*nestačí na uvedené jej prednosti, a preto sa snažila zmanipulovať syna, aby ostal s ňou a otec im bude platiť*“. Uvedený návrh matky maloletého na zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti o maloleté dieťa nemal podľa sťažovateľa žiadne opodstatnenie a v jeho obsahu sú uvedené podľa neho klamlivé a zavádzajúce tvrdenia, a síce že striedavá starostlivosť nefungovala od začiatku, alebo že sťažovateľ vytvára negatívne situácie, aby zabránil jej riadnemu priebehu, ďalej že maloletý je prevažne v osobnej starostlivosti matky, či skutočnosť, že sťažovateľ nebýva doma, pretože chodí ako hudobník hrať na loď do Karibiku, čo taktiež nie je pravda.

Sťažovateľ je učiteľom na Základnej umeleckej škole L. Árvaya s príjmom 540 €, po pracovnej dobe nikam nechodí a všetok svoj voľný čas venuje rodine, t. j. manželke a deťom, medzi ktoré patrí aj maloletý. V čase, keď nie je doma, sa o maloletého stará jeho

manželka. Matka maloletého ho prihlásila na školu za automechanika, avšak táto bola pre neho nezaujímavá a učenie mu v nej vôbec nešlo. Od roku 2015 začal chodiť na konzervatórium, na ktoré ho prihlásil sťažovateľ, ktorý ho zároveň pripravoval na skúšky a hradí mu na tejto škole všetky výdavky spojené so školou a taktiež mu zakúpil hudobný nástroj – elektrickú gitaru.

Podľa názoru sťažovateľa matka maloletého podaným návrhom sledovala iba jeden cieľ, a to kompenzáciu nedostatku jej finančných prostriedkov, a nie blaho maloletého. Sťažovateľ so zrušením striedavej starostlivosti o maloletého nesúhlasil, keďže pre takéto rozhodnutie neexistujú podľa neho dôvody, avšak chce sa pridržiavať rozhodnutia samotného maloletého, ktorý má už 17 rokov. Sťažovateľ ďalej uviedol, že nie je v jeho schopnostiach platiť výživné v sume požadovanej matkou v podanom návrhu, okrem iných okolností aj preto, že má spolu tri deti.

Okresný súd o podanom návrhu matky rozhodol rozsudkom sp. zn. 30 C 50/2015 z 22. júla 2015 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 22. júla 2015“) tak, že maloletého zveril do osobnej starostlivosti matky, zaviazal ho platiť na neho výživné v sume 90 € mesačne k rukám matky a styk sťažovateľa s maloletým neupravil. Matka maloletého podala proti rozsudku okresného súdu z 22. júla 2015 odvolanie. Sťažovateľ v tomto vyjadrení poukázal na to, že matka má možnosť pracovať na celý pracovný úväzok, nemá žiadne zdravotné problémy, a preto je pri rozhodovaní o výške výživného potrebné prihliadnuť nielen na jej skutočné príjmy, ktoré v čase rozhodnutia dosahuje, ale potencionálne príjmy, ktoré by mala, resp. mohla dosahovať.

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že matka si pri podaní uvedeného návrhu musela byť vedomá svojej vyživovacej povinnosti voči maloletému a výživné od sťažovateľa nemá smerovať k tomu, aby uspokojovalo potrebu inej osoby ako maloletého. Matka maloletého v konaní argumentuje tým, že nepoberá žiadnu podporu, pretože bola živnostníčka, tlmočníčka a prekladateľka na súde.

Príjem sťažovateľa je síce 540 €, avšak uhrádza z neho taktiež 2 spotrebné úvery a zároveň živí dve maloleté deti s manželkou poberajúcou len materskú, t. j. 250 € mesačne, platí nájomné mesačne v sume 220 € a používa osobné motorové vozidlo Škoda Octavia, ktoré patrí jeho svokrovi a má 14 rokov. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ vo svojom vyjadrení navrhol krajskému súdu odvolanie matky zamietnuť, vrátiť vec na nové konanie, v ktorom by bol maloletý zverený do jeho osobnej starostlivosti.

Krajský súd rozsudkom z 29. marca 2016 zmenil rozsudok okresného súdu z 22. júla 2015 tak, že ho zaviazal platiť na maloletého výživné v sume 130 € mesačne, a to napriek tomu, že podľa sťažovateľa k takémuto postupu súdu neboli splnené podmienky ustanovené v § 214 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Postup krajského súdu je podľa sťažovateľa aj v rozpore s § 220 OSP, pretože v predmetnej veci neexistovali dôvody na zmenu rozsudku okresného súdu z 22. júla 2015 v spojení s opravným uznesením z 28. januára 2016 a krajský súd v predmetnom konaní v rámci svojho postupu nedoplnil dokazovanie, nerešpektoval výsledky dokazovania vykonaného okresným súdom, a napriek tomu zmenil uvedený rozsudok. Podľa sťažovateľa uvedeným postupom krajského súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a taktiež ním došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania. Rozsudok krajského súdu z 29. marca 2016 je podľa sťažovateľa nepreskúmateľný a nezrozumiteľný pre nedostatok dôvodov.

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie a zároveň odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu z 29. marca 2016 až do rozhodnutia vo veci samej.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby v predmetnej veci vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli rozsudkom krajského súdu z 29. marca 2016 porušené, zruší uvedený rozsudok a vec vráti späť krajskému súdu na ďalšie konanie, prizná mu primerané finančné zadost'účinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 303,16 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 29. marca 2016. K namietanému porušeniu ním označených práv malo dôjsť v dôsledku, že krajský súd v predmetnej veci rozhodol len na základe dokazovania vykonaného okresným súdom a vydal nepreskúmateľné a nezrozumiteľné rozhodnutie neobsahujúce dostatok dôvodov.

Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením označených práv rozsudkom krajského súdu z 29. marca 2016 preskúmal obsah odôvodnenia uvedeného rozsudku, v ktorom krajský súd v podstatnom uviedol:

„Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania - matka (§ 204 ods. 1, § 201 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 201 O. s. p.), pričom podanie opravného prostriedku nie je vylúčené podľa ustanovenia § 202 O. s. p., preskúmal v rozsahu danom ustanovením § 212 ods. 2 písm. a/ O. s. p. a z dôvodov uvedených v odvolaní a po preskúmaní ho bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p. za použitia ustanovenia § 156 ods. 3 O. s. p.) v napadnutej časti o určení výživného otca na maloleté dieťa podľa ustanovenia § 220 O. s. p. zmenil tak, že určil výživné na maloletého [REDAKOVANÉ] vo výške 130,- eur mesačne, ktoré je otec povinný poukázať matke vždy do 15-teho dňa v mesiaci s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku.

Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie matky je dôvodné.

Pre stanovenie výšky výživného, ktoré sú povinní poskytovať rodičia svojim deťom, platia predovšetkým všeobecné hľadiská uvedené v ustanovení § 75 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, a to odôvodnené potreby oprávneného, ako aj schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Okrem nich platia aj ďalšie. V ustanovení § 62 ods. 2 Zákona o rodine je stanovené, že obaja rodičia prispievajú na výživu detí podľa svojich možností, schopností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni oboch rodičov. Špeciálne kritérium pre určenie výšky vyživovacej povinnosti k deťom je uvedené v ustanovení § 62 ods. 3 vety prvej Zákona o rodine, podľa ktorého je potrebné pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti prihliadať na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Pritom z ustanovenia § 62 ods. 5 Zákona o rodine je jednoznačne ustanovené, že výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní možností, schopností a majetkových pomerov rodičov súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Pri určení výšky výživného na maloleté dieťa odvolací súd prihliadol na potreby dieťaťa a spojené najmä s jeho vekom a v súvislosti so štúdiom na konzervatóriu, ako aj na zárobkové možnosti a schopnosti a majetkové pomery obidvoch rodičov. Matka si plní vyživovaciu povinnosť voči maloletému dieťaťu aj výkonom osobnej starostlivosti

a uspokojovaním jeho bytovej potreby. Otec je zamestnaný s príjmom 557,- eur mesačne a okrem toho si privyrába.

Podľa názoru odvolacieho súdu, odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa, ktoré je v dospievajúcom veku, s prihliadnutím na schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca nezodpovedá výška vyživovacej povinnosti otca určenej okresným súdom. Zároveň je však potrebné poznamenať, že pri posudzovaní potenciality príjmov povinného rodiča (v prejednávanej veci otca), musí súd postupovať veľmi prísne a zhodnotiť všetky relevantné skutočnosti, ktoré sa v konaní preukážu. Snaha rodiča znížiť vyživovaciu povinnosť na najnižšiu možnú mieru je zo zákona eliminovaná tým, že sa pri určovaní výšky vyživovacej povinnosti (akejkol'vek) neprihliada len na jeho skutočné príjmy, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia dosahuje, ale vychádza sa z jeho potencionálnych príjmov, teda príjmov, ktoré by mal, resp. by mohol dosahovať pri existencii objektívne preukázanej skutočnosti (vek, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zameranie, jeho zdravotný stav, schopnosti, prax, dopyt na trhu práce a podobne).

Z dokazovania vykonaného okresným súdom nevyplývalo, že by otec, ktorý je v produktívnom veku, v záujme zabezpečenia výživy svojho maloletého dieťaťa by nebolo v jeho schopnostiach a možnostiach nájsť si zamestnanie, z ktorého by mal dostatočný príjem. Rovnako je potrebné zohľadniť fakt, že otec si voči dieťaťu vyživovaciu povinnosť plní v minimálnej miere. I keď je otec schopný si privyrobit' podľa vlastného vyjadrenia cca 100,- eur mesačne, neušlo pozornosti odvolacieho súdu vyjadrenie matky, spočívajúce v tom, že maloletý v čase, keď býval v spoločnej domácnosti s otcom, sa vyjadril, že otec od stredy do nedele hráva v kaviarni. Uvedené nenasvedčuje, že suma 100,- eur zodpovedá vynaloženému úsiliu otca o zvýšenie príjmu hrávaním v kaviarni v pomere k počtu dní do mesiaca (20 dní). To nasvedčuje tomu, že výška príjmu otca z tejto činnosti, ktorá síce nie je dokázateľná, avšak je zohľadniteľná aspoň v kritériách potencionálnych schopností a možností dosahovať vyšší príjem, je podstatne vyššia. Za tejto situácie je prakticky vylúčené, aby otec nedosahoval neoficiálne príjmy. Navyše súd nedostatočne právne vyhodnotil poskytnutie spotrebiteľského úveru na kúpu hudobného nástroja otcom, keď podľa odvolacieho súdu tento výdavok nemožno uznať ako nevyhnutný. Otec je povinný správať sa zodpovedne tak, ako to vyplýva zo Zákona o rodine a využiť všetky nástroje a možnosti, aby si zabezpečil také príjmy, ktoré zodpovedajú jeho objektívnym

schopnostiam a možnostiam, vzhľadom na jeho dosiahnuté vzdelanie a prax v danom odbore a splnil si tak svoju zákonnú povinnosť v primeranej výške. Pokiaľ si otec volí cestu dosahovania neoficiálnych príjmov, čo sám potvrdil vo svojom vyjadrení na pojednávaní, ktoré sú z hľadiska dokazovania ich výšky značne problematické, musí rátať s tým, že súd bude posudzovať túto jeho povinnosť aj z hľadiska potenciality jeho schopností a možností, ako tomu bolo v tomto prípade. Pokiaľ ide o tvrdenie otca, že v prípade, ak matka nezvláda finančne zabezpečiť starostlivosť o maloletého a je schopný sa o syna finančne postarať, touto skutočnosťou len utvrdil súd vtom, že má dostatočný potenciál na to, aby zabezpečil plnenie vyživovacej povinnosti v takej miere, ktorá zodpovedá veku a záujmovej realizácie syna, ktorý navštevuje konzervatórium. Preto jeho tvrdenia považoval odvolací súd za účelové, v snahe eliminovať výšku vyživovacej povinnosti.

V časti, nenapadnutej odvolaním, v ktorej prvostupňový súd rozhodol o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, ako aj v časti o úprave styku otca s dieťaťom zostal prvostupňový rozsudok nedotknutý rozhodnutím odvolacieho súdu.

Výrok o trovách odvolacieho konania, ako aj prvostupňového konania sa opiera o ustanovenie § 224 ods. 1, 2 O. s. p. v spojení s ustanovením § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p., podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa výsledku, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu. V danom prípade sa výrok o trovách konania týka tak prvostupňového, ako aj odvolacieho konania, keďže odvolací súd čiastočne zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu.“

Sťažovateľ v predmetnom konaní argumentoval arbitrárnosťou rozsudku krajského súdu z 29. marca 2016 z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia. Z obsahu rozsudku krajského súdu z 29. marca 2016 je zrejmé, že krajský súd v konaní pred okresným súdom vykonané dokazovanie v predmetnej veci týkajúce sa možností, schopností a majetkových pomerov povinného vyhodnotil sčasti odlišne od okresného súdu a pri svojom rozhodovaní prihliadol predovšetkým na dôkazy preukazujúce skutočnosti rozhodné z hľadiska princípu potenciality príjmov, ktorý nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného (sťažovateľa), pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania povinného vymedzuje fiktívny (prezumovaný) príjem, ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa. V súvislosti s dôvodmi svojho rozhodnutia krajský súd poukázal aj na

výdavky povinného (sťažovateľa) preukázané v konaní, ktoré posúdil z pohľadu povinnosti rodiča korigovať si svoje výdavky tak, aby predovšetkým mohol plniť svoju vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, a následne v týchto súvislostiach dospel k záveru o zmene rozsudku okresného súdu vo výroku o určení výživného.

Uvedené právne závery krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nie sú poznačené arbitrárnosťou, sú logické, podložené poukázaním na konkrétne v konaní preukázané skutkové zistenia a aj plne ústavne akceptovateľné. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nepovažuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 29. marca 2016 za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska za neospravedliteľné, resp. neudržateľné.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016